

PYTANIA NA KURS CEREMONIARZA – III SESJA.

I. CZĘŚĆ TEORETYCZNA

- Skąd wynika szczególna godność funkcji Ministranta Ołtarza?**
Szczególna godność wynika z jego bliskości Ołtarza. Ministrant Ołtarza przejmuje pierwszą i najbardziej wyróżnioną z funkcji akolity. On dotyka świętych naczyni: kielicha i pateny.
- Jakie są zadania Ministranta Ołtarza?**
*Przed i po Mszy przygotowuje i sprząta wszystkie paramenty związane ze swoją funkcją.
W trakcie Mszy: rozkłada kielich; pomaga przy odbieraniu darów; podaje ampułki z wodą i winem; usługuje przy lavabo i lustratio; trzyma patenę podczas rozdawania Komunii; pomaga przy puryfikacji;
Przygotowuje przedmioty związane z wystawieniem Najświętszego Sakramentu.*
- Wyjaśnij pochodzenie słów: ołtarz i mensa.**
*Słowo ołtarz pochodzi od „altare”(łac.) co oznacza podniesiony stos przewidziany na złożenie ofiary.
Mensa – stół, miejsce na ucztę, stół ofiarny.*
- Wymień ołtarze biblijne.**
*Ołtarze w Piśmie Świętym: ołtarz Noego, Abrahama, Jakuba, Przymierza czyli Mojżesza, ołtarz odbudowany po wygnaniu.
W Nowym Testamencie Chrystus „oddając się za nasze zbawienie sam stał się Kapłanem, Ołtarzem i Barankiem ofiarnym”(Prefacja nr 24), Apokalipsa ukazuje ołtarz niebiański w niebie.*
- Gdzie Pan Jezus uczłował?**
*U celników (Mateusza i Zachariasza);
U przyjaciół (Maria i Marta);
Na weselu w Kanie Galilejskiej;
Przy rozmnożeniu chleba i ryb;
W wieczerniku;
W drodze do Emaus;*
- Ile powinno być ołtarzy w kościele?**
Jeden (OWMR 303).
- Jakie są przyczyny powstawania ołtarzy bocznych w kościołach?**
*W pierwszych wiekach względnie symbolicznie – teologicznie(3 – Trójca Święta; 7 – dary Ducha Św.; 1+12 Pan Jezus z Apostołami).
Zasada “(Tylko) Jedna ofiara (może być złożona) w (ten sam) dzień na ołtarzu.”
Duża ilość księży + brak koncelebry.
Duży kult świętych (np. każdy cech chciał mieć ołtarz swojego patrona).*
- Jaką symbolikę ma namaszczenie ołtarza krzyżmem?**
Przez namaszczenie krzyżmem ołtarz staje się „widzialnym znakiem tajemnicy Chrystusa”. Namaszczenie kościoła (w tym szczególnie ołtarza) oznacza przeznaczenie go „do kultu Bożego, z całkowitym wyłączeniem użytku świeckiego” (KPK 1239).
- Jaką symbolikę ma okadzenie ołtarza?**
Znak kadzenia towarzyszył obrzędowi liturgicznemu już w ST., wyraża wzniesienie serca do Boga w modlitwie: Rozżarzone węgle to miłość Boga, spalanie się kadzidła symbolizuje ofiarę, dym wyraża modlitwy ludu zanoszone na ołtarzu do Boga.
- Jaka symbolikę ma nakrycie ołtarza?**
*Ołtarz jako stół wieczernikowy okryty jest obrusem.
Płótna w jakie zostało zawinięte Ciało Zbawiciela po zdjęciu z Krzyża.
Biały obrus symbolizuje Chrystusa przemienionego na górze Tabor.*
- Jaką symbolikę ma oświetlenie ołtarza?**
Zaznaczenie obecności najpierw symbolu (ołtarz), a później rzeczywiście obecnego Zbawiciela pod postacią chleba i wina.
- Kiedy należy rozpocząć przygotowanie Ołtarza?**
Po zakończeniu modlitwy wiernych.
- Jaka jest pełna symbolika kropli wody dodanej do wina?**
*Pan Jezus miał Boską i ludzką naturę.
Msza Św. jest ofiarą Boga i człowieka.
Wody, która wraz z krwią wypłynęła z przebitego boku Zbawiciela.*
- Jeżeli po przygotowaniu darów ofiarnych pozostało wino to czy można je użyć do puryfikacji? wyjaśnij: dlaczego?**
Tak. Wino pozwala lepiej niż woda wyczyścić kielich z cząstek Ciała Pańskiego.
- Czego używamy do puryfikacji?**
Wody i wina(!).
- Wytłumacz pojęcie i podaj symbolikę kielicha. Z jakich części się składa?**
*Naczynie liturgiczne wykonane z trwałych materiałów, służące do przechowywania Najśw. Krwi Pańskiej podczas Eucharystii.
Symbolizuje nowy grób Pański, ponieważ służy do składania Ciała i Krwi Chrystusa Eucharystycznego.
Składa się z Czaszy, Trzonu i Podstawy.*

17. **Co składa się na bieliznę kielichową? Wymień.**
Korporał, palka, puryfikaterz, welon.
18. **Wytłumacz pojęcie i podaj symbolikę pateny. Jakie są rodzaje paten?**
Symbolika taka sama jak w przypadku kielicha. Wyróżniamy pateny przeznaczone na Hostię (płytką i głęboką) oraz patenę używaną przy udzielaniu Komunii.
19. **Wytłumacz pojęcie puryfikaterza.**
Ręcznik przeznaczony do oczyszczania pateny i kielicha po puryfikacji.
20. **Wytłumacz pojęcie palki.**
Podwójny, usztywniony, lniany czworobok. Służy do nakrywania kielicha.
21. **Wytłumacz pojęcie i podaj symbolikę korporału. Od jakiego słowa pochodzi nazwa.**
*Dziewięcioczęściowy, lniany, mały obrus (około 50x50 cm) rozkładany pod kielich.
Symbolizuje całun w którym Ciało Pańskie spoczywało w grobie.
"Corpus" (łac.) – ciało.*
22. **Wytłumacz pojęcie ampułek.**
Naczynia liturgiczne w kształcie małych dzbaneczków, ampułka z winem powinna być zawsze przykryta. Często ma dodatkowe oznaczenia na uchycie w postaci małej wstążeczki by nie pomylić wina z wodą.
23. **Wytłumacz pojęcie monstrancji.**
Naczynie liturgiczne służące do wystawień i noszenia w procesji Najświętszego Sakramentu.
24. **Wytłumacz pojęcie kustodii. Od jakiego słowa pochodzi?**
*Mała puszka służąca do przechowywania Hostii przeznaczonej do monstrancji.
„Custodia” (łac.) – straż, warta, schowek.*
25. **Wytłumacz pojęcie melchizedeka. Jaka jest jego inna nazwa? Wyjaśnij pochodzenie obu nazw.**
*Uchwyt, który podtrzymuje Hostię, wspólny element monstrancji i kustodii.
Nazwa melchizedek, pochodzi od imienia kapłana Melchizedeka, który jako pierwszy złożył ofiarę z chleba.
Inna nazwą funkcjonującą jest luna, ze względu na kształt przypominający księżyc.*
26. **Wytłumacz pojęcie i podaj symbolikę cyborium. Od jakiego słowa pochodzi nazwa. Jaka jest jego inna, potoczna nazwa?**
*Naczynie służące do przechowywania konsekrowanych komunikantów w tabernakulum.
Inną, potoczną nazwą jest „puszka”. „Cibus” (łac.) – pokarm, pożywienie.*
27. **Co to jest lavabo? Od jakiego słowa pochodzi nazwa?**
*Gest umycia rąk po ofiarowaniu darów, a przed Przeistoczeniem. Początkowo miało tylko znaczenie praktyczne.
„Lavare” – zmywać, czyścić.*
28. **Wytłumacz pojęcie lawaterza i symbolikę obrzędu, w którym jest używany.**
*Naczynie w formie dzbanka używane podczas obrzędu lavabo.
„obmyj mnie Panie z Mojej winy i oczyść z grzechu mego” (Ps 51[50]:4)*
29. **Jaka jest różnica między lavabo a lawaterzem?**
Lavabo to obrzęd, a lawaterz to naczynie.
30. **Wytłumacz pojęcie chrzcielnicy i symbolikę jej budowy.**
*Naczynie, w którym przechowuje się wodę chrzcielną oraz przy którym udziela się sakramentu Chrztu Świętego.
Osiem boków jest symbolem ósmego dnia tygodnia, w którym Zmartwychwstał Chrystus.*
31. **Wytłumacz pojęcie baptysterium.**
Wolnostojąca budowla kościelna lokowana w jego pobliżu. Do VIII wieku udzielano w niej chrztu.
32. **Jaka jest różnica między chrzcielnicą a baptysterium?**
Baptysterium było budynkiem wolnostojącym, chrzcielnica natomiast umieszczona jest w kościele.
33. **Wytłumacz pojęcie kropielnicy i kociołka. Do czego służy kropidło?**
*Kropielnica – naczynie na wodę święconą znajdujące się przy wejściu do kościoła.
Kociołek – naczynie na wodę święconą, w którym zanurza się kropidło.
Kropidło służy do obrzędu pokropienia wiernych i poświęceń.*
34. **Wytłumacz pojęcie i podaj symbolikę vasculum. Od jakich słów pochodzi nazwa?**
*Naczynie z wodą ułożone zazwyczaj w pobliżu tabernakulum, służy do obmywania palców przez szafarza po udzieleniu Komunii świętej.
“Vasculum” (łac.) – małe naczynie, sprzącznik*
35. **Wyjaśnij pojęcie Puxis**
Niewielkie, zamykane naczynie liturgiczne służące do przenoszenia Ciała Pańskiego (np. do chorych).
36. **Wytłumacz pojęcie rurki i łyżeczki.**
Używane przez osoby, które z różnych powodów nie mogą przyjąć Komunii Świętej pod postacią wina.
37. **Dlaczego naczyniom liturgicznym należy okazywać szczególny szacunek?**
Ze względu na to, że mają bliższy lub dalszy kontakt z Najśw. Sakramentem lub materią (oleje, woda) innych sakramentów.
38. **Czy można nosić kilka paramentów liturgicznych naraz?**
Nie

39. **Jakie znaczenia mają dary ofiarne?**
Chleb i wino złożone na ołtarzu są symbolem wszystkich naszych trudów, wysiłków i pracy jakie chcemy ofiarować Panu Bogu.
40. **Wymień 10 szat liturgicznych.**
alba, komża, humerał, stuła, cingulum, ornat, dalmatyka, kapa, sutanna, biret, mantolet, welon, mitra, piuska, mucet, paliusz.
41. **Wytłumacz pojęcie alby. Od jakiego słowa pochodzi nazwa?**
Długa do kostek, biała szata symbolizująca świętość i czystość serca jakie powinni mieć wszyscy uczestnicy liturgii. "Alba" (łac.) – biała (szata).
42. **Wytłumacz pojęcie humerału.**
Prostokątna chusta z taśmą. Oznacza skupienie, jakie powinno towarzyszyć podczas sprawowanie obrzędów liturgicznych, ubierany jest pod albę na szyję.
43. **Wytłumacz pojęcie komży.**
Skrócona alba o szerszych rękawach, używana w liturgii przez ministrantów, a także kapłanów nie celebrujących. Symbolika ta sama co przy albie.
44. **Wytłumacz pojęcie i symbolikę cingulum. Jakiego winno być koloru? Od jakiego słowa pochodzi nazwa?**
Sznur z frędzlami na obu końcach, służący do przepasania alby, symbolizuje wstrzemięźliwość. Winien być koloru białego (ewentualnie w kolorze szat dla danej Liturgii – ornatu, kapy). "Cingulum" (łac.) – pas
45. **Wytłumacz pojęcie stuły.**
Długa, szeroka wstęga oznaczająca urząd kapłański. Diakoni zakładają ją przez lewe ramie (od serca).
46. **Wytłumacz pojęcie ornatu. Wymień kroje ornatów**
Ozdobna szata kapłańska używana w czasie Mszy, symbolizuje kapłańskie obowiązki i godności. Krój rzymski, barokowy (skrzypcowy, "przedsoborowy"); gotycki ("posoborowy"); monastyczny.
47. **Wytłumacz pojęcie dalmatyki. Jaka jest geneza nazwy?**
Liturgiczna szata właściwa diakona z rękawami. Może ją również zakładać biskup. Nazwa wywodzi się od Dalmacji, miejsca gdzie powstała w II. wieku.
48. **Wytłumacz pojęcie kapy.**
Rodzaj płaszcza, pleryny używany podczas nabożeństw, procesji i niektórych liturgii. Kapa jest szatą właściwą prezbitera i biskupa, ale może być w Polsce używana przez diakona poza Mszą Świętą.
49. **Wytłumacz pojęcie sutanny.**
*Codzienny strój duchowieństwa, kapłanów diecezjalnych. Czarnej używają księża, fioletowej – biskupi, purpurowej – kardynałowie, białej – papież.
Są również przewidziane sutanny z kolorowymi obszywkami, dla niektórych godności, np. dla prałatów.*
50. **Wytłumacz pojęcie habitu.**
Strój zakonny, w zależności od zgromadzenia występują różne kroje i kolory. Może być połączony z piuską, sznurem, paskiem i różańcem.
51. **Wytłumacz pojęcie biretu.**
Czworoboczne nakrycie głowy osób duchownych, z trzema lub czterem rogami. Biret zasadniczo jest w kolorze sutanny.
52. **Wytłumacz pojęcie mantoletu.**
Długi do kolan płaszcz bez rękawów, koloru fioletowego, zakładany na komżę przez prałatów kurii rzymskiej. Również przez kanoników w kolorze ustalonym przez kapituły.
53. **Co składa się na insygnia biskupie?**
Mitra, pastorał, pierścień biskupi
54. **Wytłumacz pojęcie mitry.**
Ozdobne nakrycie głowy noszone przez biskupa w czasie liturgii.
55. **Wytłumacz pojęcie pastorału.**
Ozdobna laska symbolizuje władzę pasterską biskupa w diecezji, stąd biskup przyjezdny musi prosić o zgodę na używanie pastorału.
56. **Wytłumacz pojęcie krzyża pektoralnego.**
Ozdobny krzyż noszony przez biskupa, jest znakiem wierności Chrystusowi.
57. **Wytłumacz pojęcie sznura pektoralnego.**
Sznur biskupa na którym wisi krzyż pektoralny. Kolor uzależniony jest od stopnia godności. I tak: zielono – złoty dla biskupa, czerwono – złoty dla kardynała, biały dla papieża.
58. **Wytłumacz pojęcie pierścienia biskupiego.**
Pierścień jest znakiem urzędu, tzw. „pieczęci”; wiary biskupa i jego zaślubin z Kościołem diecezjalnym. „Ceremoniał biskupi” nakazuje stałe noszenie pierścienia, także poza liturgią. Pierścień mogą nosić jako część stroju chórowego kanonicy poszczególnych kapituł. Nie wolno jednak im go używać podczas Mszy Świętej i całej Liturgii. Pierścień używany przez papieża nosi nazwę "Pierścień Rybaka" i zawiera relikwie św. Piotra.
59. **Wytłumacz pojęcie paliusza.**
Paliusz jest taśmą materiału na trzy palce szeroką z sześcioma krzyżykami, opadającą z przodu i z tyłu wokół szyi. W Kościele zachodnim noszą go arcybiskupi metropolici na znak piastowanej przez siebie władzy. Papież używa paliusza podczas liturgii w całym Kościele zachodnim, natomiast metropolici tylko w swojej metropolii. Co roku papież wręcza paliusze nowo mianowanym metropolitom w uroczystość św. Apostołów Piotra i Pawła.

60. **Wytłumacz pojęcie racjonalu. Gdzie w Polsce jest używany?**
Racjonal jest specjalnym, bardziej ozdobnym paliuszem (szerszym niż zwykle). Używały go: Kraków, Eichstatt, Nancy, Tuluza, Paderborn.
61. **Wytłumacz pojęcie tiary.**
Ozdobiona trzema diademami korona używana przez papieży do 1963 r.
62. **Wytłumacz pojęcie rokiety.**
Krótki komża z czerwonymi podbiciami używana przez biskupów, prałatów i kanoników.
63. **Wytłumacz pojęcie piuski. Kto może ją nosić?**
*Mała, okrągła czapeczka będąca znakiem pobożności biskupa. Kolor jest zależny od godności. I tak: fioletowa dla biskupa, purpurowa dla kardynała i biała dla papieża.
 Poza Liturgią mają prawo nosić ją także prezbiterzy. Kolor i zwyczaj określają reguły zakonne (np. paulini mają białe piuski). Księża diecezjalni mogą nosić czarną.*
64. **Wytłumacz pojęcie infuły**
Rodzaj białej, gładkiej mitry przewidzianej dla Infułata.
65. **Co wyraża różnorodność strojów liturgicznych?**
Zróznicowanie funkcji pełnionych w zgromadzeniu.
66. **Wytłumacz pojęcie welonu. Jakie są jego rodzaje?**
*Szata liturgiczna, która osłania naczynie z Najświętszym Sakramentem. Wyróżniamy trzy rodzaje.
 Naramienny – chusta na ramiona używana w przenoszeniu Najświętszego Sakramentu, oznacza szczególną cześć dla Najświętszego Sakramentu.
 Kielichowy – ozdobny materiał nakładany na kielich, w kolorze szat liturgicznych.
 Konopeum – welon zakrywający tabernakulum.*
67. **Wytłumacz pojęcie bursy.**
Sztynna torebka używana do przenoszenia Najświętszego Sakramentu lub przechowywania korporalu albo pateny komuniijnej.
68. **Wytłumacz pojęcie baldachimu.**
Ozdobny daszek noszony w procesjach nad kapłanem niosącym Najświętszy Sakrament
69. **Podaj przykłady z Biblii, które wiążą się z wodą, symbolizującą źródło życia, oczyszczenia i uświęcenia.**
*Wody na pustyni Meriba,
 Chrzest Janowy,
 "drzewo zasadzone nad płynącą wodą"
 zanurzenie w Śmierci Chrystusa i współzmartwychwstanie (Rz 6,3 – 8)*
70. **Jakie znaczenie posiada woda w liturgii?**
Oczyszczenie, obmycie z grzechów, zanurzenie w Śmierci Chrystusa i współzmartwychwstanie (Rz 6,3 – 8)
71. **Jakie są rodzaje wody używanej w Liturgii?**
Święcona i chrzcielna
72. **Co to jest woda święcona?**
Woda używana do wszelkich poświęceń i błogosławieństw.
73. **Co to jest woda chrzcielna?**
Woda używana do Sakramentu Chrztu Świętego.
74. **Co to jest Aspersja? W którym momencie Mszy św. ma miejsce? Od jakiego słowa pochodzi?**
*Pokropienie wiernych będące 4. formą aktu pokuty. Aspersji nie wolno mylić z poświęceniem towarzyszącemu sakramentaliom, gdyż oba pokroplenia mają inne znaczenie i zadanie.
 "Aspergere" (łac.) – pokropić.*
75. **W które niedziele zalecana jest Aspersja? Czy wolno w trakcie Aspersji śpiewać hymn "Chwała"**
*W każdą niedzielę, szczególnie zaś w niedziele w okresie wielkanocnym i niedzielę Chrztu Pańskiego.
 Nie wolno śpiewać Gloria podczas Aspersji.*
76. **Co to jest lustratio? Od jakiego pochodzi nazwa? Jak należy postępować z wodą z tego obrzędu?**
*Obmycie palców celebransa po Komunii, przy miejscu przewodniczenia. Wykonywane przez usługujących z reguły na klęcząco przy biskupie lub infułacie.
 „luere” (łac.) – oczyszczać, odpokutować
 Wodę z lustratio trzeba traktować, jak tę z vasculum, należy wylać ją do studzienki na to przeznaczonej lub inne godne miejsce.*
77. **Jak nazywają się ministranci kadzidła?**
Turyferariusz (niosący trybularz) i nawikulariusz (niosący łódkę)

II. CZĘŚĆ PRAKTYCZNA

Opisz po kolei wszystkie czynności.

1. Służba ministrantów księgi (Mszał i mikrofon) w miejscu przewodniczenia.
2. Przygotowanie ołtarza po modlitwie wiernych.
3. Rozkładanie paramentów kielicha.
4. Podawanie ampułek.
5. Lavabo.
6. Rozdawanie mszalików koncelebransom (jak, gdzie i kiedy).
7. Sposoby okadzania.
8. Okadzanie koncelebransów i ludu.
9. Przygotowanie szat liturgicznych (alby, ornatu etc.)
10. Pomoc przy ubieraniu celebransa.
11. Przygotowanie wystawienia Najśw. Sakramentu.
12. Podanie welonu naramiennego.

Odpowiedz na pytania:

13. Gdzie stawiamy jedną puszkę na korporale?
W lewym, górnym(dalszym) rogu.
14. Gdzie stawiamy więcej niż jedną puszkę na korporale?
Symetrycznie w górnych(dalszych) rogach.
15. Czy przy większej koncelebrze przygotowując głęboką patenę wcześniej łamiemy hostie na części?
Jest to dopuszczalne, ale musimy zawsze zapytać celebransa (lub kapelana biskupa) czy sobie życzy. Zawsze jednak zostawiamy kilka całych.
16. Czy wino do kielichów można nalać przed Mszą Świętą?
Jest to dopuszczalne. Wszystkie kielichy oprócz głównego mogą zostać napełnione samym winem. Dodanie kropli wody musi zostać wykonane na ołtarzu.
17. Kiedy ministranci kadzidła podchodzą do celebransa w czasie przygotowania darów?
Po modlitwie "Przyjmij nas panie"(pochylony), a przed lavabo.
18. Kiedy odbywa się zasypanie kadzidła? (w zakrystii i przy ołtarzu podczas Mszy świętej)
Przed modlitwą w zakrystii, tuż przed okadzeniami, na Sanctus przed wyjściem w zakrystii
19. Kiedy dzwonimy podczas wystawienia Najświętszego Sakramentu?
Gdy dokonywana jest konkretna akcja lub trzeba zasignalizować szczególny moment.
20. Jakie są zadania ministranta kadzidła?
*przygotować trybularz i rozżarzone węgielki.
usługiwać podczas Liturgii i nabożeństw poprzez podawanie trybularza oraz okadzenie osób.
towarzyszenie celebransowi podczas okadzeń (gdy zachodzi taka potrzeba).*
21. Gdzie idzie ministrant niosący kociołek?
Przed celebransem, (zazwyczaj po lewej stronie)
22. Kiedy następuje lavabo jeśli na Mszy używane jest kadzidło?
Po okadzeniu celebransa (ale nie czekamy na okadzenie wiernych).
23. Gdzie i kiedy zdejmujemy i zakładamy welon na kielich?
Zakładamy i zdejmujemy na kredencji, przed przygotowaniem darów oraz po puryfikacji.
24. Kiedy dokonujemy okadzenia trzema, dwoma rzutami i pojedynczym rzutem?
*„Trzema rzutami kadzielnicy okadza się: Najświętszy Sakrament, relikwie świętego Krzyża i obrazy Chrystusa Pana wystawione do publicznej czci, dary złożone na ofiarę w Mszy świętej, krzyż ołtarzowy, Ewangeliarz, paschał, kapłana i lud.
Dwoma rzutami kadzielnicy okadza się relikwie i obrazy Świętych wystawione do publicznej czci, i to tylko na początku celebracji, po okadzeniu ołtarza. [...]
Dary ofiarne kapłan okadza trzema rzutami kadzielnicy, przed okadzeniem krzyża i ołtarza. Może też wykonać okadzenie darów, czyniąc nad nimi znak krzyża kadzielnicą.”*